

Tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging

Heim kommune
Prosjektplan - forvaltningsrevisjon

1 FAKTA OM OPPDRAGET

FORMÅL

Formålet med bestillingen er etter revisors oppfatning å undersøke om barn og unge med behov for ekstra støtte får den hjelpen de trenger så tidlig som mulig.

PROBLEMSTILLINGER

Sikrer Heim kommune at barn og unge får tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging?

1. Sikrer kommunen at skolene arbeider systematisk for å avdekke om barn og unge har behov for individuell tilrettelegging?
2. Sikrer kommunen at skolene iverksetter nødvendige tiltak for å gi barn og unge tilpasset opplæring?
3. Sikrer kommunen at skolene får tilstrekkelig veiledning og støtte i arbeid med barn og unge med behov for individuell tilrettelegging?

TIDS- OG RESSURSBRUK

Timeforbruk: 330 timer

Rapport til sekretær: 15.05.27

OPPDRAGSANSVARLIG REVISOR

Tor Arne Stubbe

Tlf: 98608070

tor-arne.stubbe@revisjonmidtnorge.no

2 MANDAT

I dette kapittelet redegjøres det for bestillingen.

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Heim kommune gjorde i sak 55/26 vedtak om å gjennomføre en forvaltningsrevisjon om tjenestetilbudet for barn og unge med særlige behov. Vedtaket er gjort med bakgrunn i Plan for forvaltningsrevisjon 2024 – 2028. I saksutredning til sak 55/26 vises det til at utvalget er opptatt av om kommunen har system for å avdekke utfordringer hos barn og unge på et tidlig tidspunkt, om barn og unge får den hjelp og støtte de har krav på, og om kommunen gir et helhetlig og samordnet tilbud til barn med særlige behov.

2.2 Om tilpasset opplæring

Skolen skal tilpasse opplæringen til hver enkelt elev, og utforme og legge til rette opplæringen slik at alle elevene får et tilfredsstillende utbytte. Dette gjelder også opplæringen til elevene som har vedtak om individuell tilrettelegging, og elever med stort læringspotensial. Hvis skolen klarer å tilpasse opplæringen til et mangfoldig elevgrunnlag, vil flere elever kunne få tilfredsstillende utbytte av opplæringen uten å ha behov for individuell tilrettelegging¹.

Skolen må jevnlig og systematisk vurdere om elevene har utbytte av opplæringen. Lærerne skal følge med på utviklingen til elevene, og melde fra til rektor hvis de er i tvil om en elev har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Skolen skal tilpasse opplæringen til den enkelte eleven, og må sette inn tiltak hvis det trengs for at en elev skal få tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Tiltakene kan handle om å tilpasse opplæringen, eller å gi intensiv opplæring for elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning. Skolen må løpende vurdere hvilke konkrete tiltak som vil hjelpe eleven med å få tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Det er elevens behov og hva som er til elevens beste som er avgjørende for hvilke tiltak skolen skal sette inn. Skolen skal vurdere om tiltakene de har satt inn innenfor den ordinære opplæringen er nok til å gi eleven et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, eller om eleven har behov for individuell tilrettelegging.

¹ <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/veileder-for-tilpasset-opplaring-og-individuell-tilrettelegging/tilpasset-opplaring/>

I arbeidet med å møte elevens behov for tilpasning og tilrettelegging, er det viktig at alle som har ansvar eller oppgaver knyttet til tilpasningen eller tilretteleggingen samarbeider. Både internt på skolen, med eleven og foreldrene, med skoleeier og med støttesystemet (eks PPT).

PP-tjenesten skal samarbeide og støtte skolen i det forebyggende arbeidet, for å gi et inkluderende opplæringstilbud for elever som kan ha behov for tilrettelegging av opplæringen. Når det er nødvendig for å sikre at eleven får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud, skal skolen, skolefritidsordningen (SFO) og PP-tjenesten samarbeide med andre instanser, som for eksempel barneverntjenesten eller helse- og omsorgstjenesten.

Et vanlig anslag er at 15 - 25 prosent av barn og unge trenger særskilt tilrettelegging. Noen trenger særskilt tilrettelegging i en kort periode, andre trenger det varig eller over lengre tid. Det betyr at behov for tilrettelegging ikke er unntak, men noe som er helt vanlig².

Andelen elever i grunnskolen med behov for individuelt tilrettelagt opplæring har siden 2015 og frem til i dag holdt seg stabil på litt under 8 prosent. Andelen med individuelt tilrettelagt opplæring øker også utover i grunnskolen fra 3,5 prosent på 1. trinn til 10,4 prosent på 10. trinn. Dette viser også viktigheten av å jobbe godt med å avdekke om elever strever, og iverksette nødvendige og virkningsfulle tiltak i opplæringen til den enkelte eleven.

For Heim kommune lå andelen av elever i grunnskolen med individuelt tilrettelagt opplæring i 2025 på 9,4 prosent. Andel elever som har individuelt tilrettelagt opplæring vil variere over tid, eksempelvis ser vi at i 2020 var denne andelen 8,3 prosent og i 2024 var andelen 11 prosent i Heim kommune³.

2.3 Om kommunen

Heim kommune er administrativt organisert i en sentraladministrasjon og tre tjenesteområder; Helse, mestring og familie, Oppvekst og Teknisk. Sentraladministrasjon består av kommunedirektør og stabsfunksjoner. Tjenesteområdene ledes av hver sin kommunalsjef. Denne forvaltningsrevisjonen vil primært berøre tjenesteområde Oppvekst, som består av

² Stortingsmeldingen - «Tett på tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO», hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/?ch=5>

³ [12222: Elever i kommunale og private grunnskoler med individuelt tilrettelagt opplæring, etter årstrinn \(K\) 2015-2025](#)

skoler, barnehager, kulturenhet og pedagogisk-psykologisk tjeneste. Kommunalsjef Oppvekst er også assisterende kommunedirektør.

Kommunestyret i Heim fattet i sak 51/25 vedtak om Skolebruksplan for Heim kommune. Vedtaket innebærer større organisatoriske endringer, blant annet med sikte på styrking av systematisk kvalitetsarbeid og bedre likeverd i undervisningstilbudet. Vedtaket innebærer videre avvikling av Ven og Vinjeøra skoler i perioden 2026-27, mens Halså barne- og ungdomsskole, Sodin skole og Svanem skole skal utvikles videre. Elevtallet i grunnskolene i Heim er totalt 662 elever fordelt på 1.- 10.trinn, hvorav 62 elever mottar ITO. Elevene er innrapportert til Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) fordelt på fire skoler; HABUS 147 elever, Sodin 472 elever, Svanem 28 elever og Ven 15 elever⁴.

⁴ [Tall om elever, skoler, individuelt tilrettelagt opplæring og forsterket opplæring i norsk | udir.no](https://udir.no)

3 PROSJEKTDESIGN

Dette kapittelet redegjør for revisors forslag til løsning av oppdraget.

3.1 Problemstillinger

Revisor har formulert følgende hovedproblemstilling for forvaltningsrevisjon:

Sikrer Heim kommune at barn og unge får tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring?

Revisor vil undersøke den overordnede problemstillingen ved hjelp av tre delproblemstillinger:

1. Sikrer kommunen at skolene arbeider systematisk for å avdekke om barn og unge har behov for individuell tilrettelegging?
 - Rutiner, ansvar og oppgaver
 - Kartlegging av grunnleggende ferdigheter
 - Analyse og vurdering
2. Sikrer kommunen at skolene iverksetter nødvendige tiltak for å gi barn og unge tilpasset opplæring?
 - Intensiv opplæring (1.- 4.)
 - Oppfølging av skolefravær
3. Sikrer kommunen at skolene får tilstrekkelig veiledning og støtte i arbeid med barn og unge med behov for individuell tilrettelegging?
 - Samarbeid med PPT og andre i førhenvisningsfasen

3.2 Avgrensing

Revisor har valgt å avgrense denne forvaltningsrevisjonen til å omhandle elever og det tjenestetilbudet de mottar i grunnskolen. Dette betyr at eksempelvis barn med særlige behov i barnehagealder og barnehagene som tjenesteyter ikke vil undersøkes i revisors arbeid. Skolenes samarbeid med PPT vil undersøkes gjennom revisors arbeid, mens skolehelsetjenesten og barneverntjenesten kun i begrenset grad vil være gjenstand for undersøkelser

3.3 Kilder til kriterier

Følgende kilder er relevante med utarbeidelsen av revisjonskriterier:

- Opplæringsloven (Kunnskapsdepartementet, 2023)
- Helse- og omsorgstjenesteloven (Kunnskapsdepartementet, 2011)
- Barnevernsloven (Barne- og familiedepartementet, 2021)
- Barnehageloven (Kunnskapsdepartementet, 2005)
- Utdanningsdirektoratet (Veiledere, rundskriv og tolkninger)
- Helsedirektoratet (Veiledere, rundskriv og tolkninger)
- Forskrift om kommunenes helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Lokale rutiner, planer, vedtak mv.

3.4 Metoder for innsamling av data

Revisor vil gjennomgå relevant dokumentasjon som retningslinjer, rutiner, prosedyrer, samt dokumentasjon som ledd i revisjon av saksbehandlingen. Revisor vil også gjennomføre intervjuer av ansatte med spesielt ansvar og oppgaver knyttet til skolens daglige drift og pedagogiske tilbud for å få innsikt og dybdekunnskap. Slike ansatte vil kunne være ledere, ansatte med spesialpedagogisk ansvar og tillitsvalgte.

Revisor ønsker videre å gjennomføre intervju med PP-tjenesten og vurdere intervju med andre tjenester ved behov. Undersøkelsen vil ha til hensikt å avdekke ansattes oppfatninger av arbeidet med avdekking og iverksetting av tiltak, og andre tjenesters bidrag i dette arbeidet. Data fra intervjuene kan få frem forskjeller mellom skrevne rutiner og praksis i kommunen.

Revisor planlegger å gjennomføre en spørreundersøkelse til alle kontaktlærere i skolene i Heim. Dette for å kartlegge lærernes opplevelse av samarbeid med PPT (systematikk, tilgjengelighet, veiledning etc).

4 PROSJEKTORGANISERING

4.1 Prosjektteam

Oppdragsansvarlig revisor	Tor Arne Stubbe
Prosjektmedarbeider	Eirik Gran Seim
Kvalitetssikrer	Hanne Marit Ulseth Bjerkan
Kvalitetssikrer	Cathrine Berg Mortensen

4.2 Milepælsplan

Bestillingsdato	04.juni 2026
Prosjektplan til sekretær	1.oktober 2026
Oppstartsmøte	15. januar 2027
Datainnsamling ferdig	01. mars 2027
Rapport til uttalelse	15. april 2027
Rapport til sekretær	15. mai 2027

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no